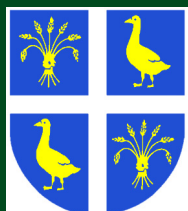

Omvärldsanalys för
Herrljunga/Vårgårda
kommuner år 2015

Elin Hjalmarsson, Kristina
Johansson och Per Florén,
21 april 2015 (v13)

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Sammanfattning	2
Uppdraget	4
Historiska händelser	7
Trender	9
De tio viktigaste trenderna	9
1. Ökade krav på (effektivare) integration (41p)	9
2. Ökade krav på ett mer hållbart samhälle (38p)	10
3. Allt svårare att rekrytera rätt kompetens (33p)	12
4. Allt fler äldre – minskad andel yngre (33p)	13
5. Ökade krav på den politiska processens effektivitet (26p)	14
6. Ökat beroende av den internationella ekonomins utveckling (19p)	15
7. Ökad oro för krig och konflikt i närområdet (18p)	16
8. IT allt större del av vår vardag (14p)	17
9. Frågor om hälsa och ohälsa allt viktigare (11p)	17
10. Svårare för unga att få jobb (10p)	18
Styrkor och svagheter	20
Vårgårda	20
Styrkor Vårgårda	20
Svagheter Vårgårda	21
Herrljunga	22
Styrkor Herrljunga	22
Svagheter Herrljunga	23
Idéer	26
Bilaga	31
Trender med något mindre betydelse	31
11. Urbanisering (8p)	31
12. Globalisering (7p)	32
13. Ökat fokus på självförsörjning och gröna näringar (7p)	33
14. Ökad ojämlikhet/ökade klyftor (5p)	34
15. Ökat drogmissbruk/mer drogliberala värderingar (5p)	34
16. Ökat fokus på ideellt arbete/kultur som drivkraft (4p)	35
17. Ökad centralisering av media (4p)	35
18. Distanshandel påverkar allt mer (3p)	36
19. Ökat våld/ökad korruption (3p)	37
20. Ökat fokus på boendemiljöer (3p)	37
21. Ökat fokus på infrastruktur och snabbare kommunikationer (2p)	38
22. Jämlikhet/jämställdhet/kvinnovåld (2p)	38

Sammanfattning

Förtroendevalda och tjänstemän från Vårgårda och Herrljunga har tillsammans gjort en omvärldsanalys för att identifiera vilka förändringar i omvärlden som bedöms komma att påverka de båda kommunernas framtid mest. De tio viktigaste omvärldstrenderna är:

1. Ökade krav på (effektivare) integration (41p)
2. Ökade krav på ett mer hållbart samhälle (38p)
3. Allt svårare att rekrytera rätt kompetens (33p)
4. Allt fler äldre – minskad andel yngre (33p)
5. Ökade krav på den politiska processens effektivitet (26p)
6. Ökat beroende av den internationella ekonomins utveckling (19p)
7. Ökad oro för krig och konflikt i närområdet (18p)
8. IT allt större del av vår vardag (14p)
9. Frågor om hälsa och ohälsa allt viktigare (11p)
10. Svårare för unga att få jobb (10p)

Ytterligare tolv trender identifierades men dessa fick svagare stöd.

De närvarande tog även fram de båda kommunernas viktigaste styrkor och svagheter. Vårgårdas viktigaste styrkor är:

- Starkt näringslivsklimat (38p)
- God infrastruktur – E20 och Västra stambanan (31p)
- Effektiv kommunal organisation (24p)
- Rikt fritidsliv och flera bra kommunala anläggningar (18p)
- Vacker natur och en levande landsbygd (11p)
- Närhet till Göteborg (9p)
- Skolan utvecklas i positiv riktning (8p)
- Tånga med hall, camping etc. (7p)
- En komplett tätort (6p)
- Positiva och framtidsinriktade människor (5p)

Vårgårdas viktigaste svagheter är:

- Kommunal organisation med svagheter (30p)
- Kompetensbrist och för låg utbildningsnivå (19p)
- Svag stadskärna/för litet affärsutbud (17p)
- Svag kollektivtrafik (12p)
- Otillräckligt med cykelbanor (10p)
- Bristande infrastruktur – vägar (10p)
- Trafikverkets syn på buller och byggande (8p)
- För litet utbud för ungdomar (7p)
- Svaga skolor (7p)
- För få invånare – för gles kommun (5p)

Herrljungas viktigaste styrkor är:

- Bra järnvägsförbindelser (21p)
- Bra lägen för (stationsnära) byggande (12p)
- Starkt ideellt engagemang (12p)
- Starkt näringsliv (11p)
- Attraktiv landsbygd (10p)
- Stark kommunal verksamhet närvarande i hela kommunen (9p)
- Samarbete med Vårgårda (6p)
- Attraktivt centrum med Knallemarknad (6p)
- Stark kommunal organisation (5p)
- Positiv vi-känsla och trygghet (4p)
- Närhet till storstaden (och flera större städer) (4p)

Herrljungas viktigaste svagheter är:

- Intern politisk osämja, instabilitet och "bypolitik" (27p)
- Stora utmaningar i den kommunala verksamheten (20p)
- Brist på bostäder (16p)
- Svårigheter att rekrytera rätt kompetens till kommun och företag (16p)
- Liten gles kommun som drar mot många olika håll (9p)
- Brister i information om och marknadsföring av kommunen (7p)
- Stora kommunala investeringsbehov (6p)
- Svagt vägnät (4p)
- Negativa förväntningar – rädsla för förändring (2p)
- Hög andel äldre (1p)
- Brister i integrationen av nyanlända (1p)

Såväl trender som styrkor och svagheter beskrivs närmare i nedanstående rapport. För den som vill ta del av hela underlaget från workshopen hänvisas till bilagan.

Uppdraget

Under vintern och våren 2015 önskade förtroendevalda i Herrljunga och Vårgårda tillsammans med ledande chefer arbeta fram en övergripande omvärldsanalys som skulle kunna ligga till grund för planering på kort och lång sikt i våra båda kommuner. Arbetet fokuserades till en heldagsworkshop 2015-03-09 på Tånga. Resultatet av workshopen sammanställdes av projektgruppen och presenterades för respektive kommuners förtroendevalda 20 respektive 21 april.

Den grundläggande frågan var:

Vilka förändringar finns det i omvärlden och hur påverkar dessa våra två kommuners framtid?

Tidsramen fastställdes till år 2020, dvs. fem år fram i tiden.

Arbetet indelades i tre olika huvuddelar:

1. **Historik** – vad har hänt som har format utvecklingen i våra båda länder?
2. **Trender** – vad händer just nu som vi kan förvänta oss kommer att forma den framtida utvecklingen? I detta arbete ingick även att identifiera drivkrafter bakom samt konsekvenser av trenderna. Slutligen tog de närvarande fram ett antal konkreta hot och möjligheter som trenderna och deras konsekvenser leder till.¹
3. **Styrkor och svagheter** – vilka egenskaper hjälper respektive hindrar oss i vårt arbete att möta omvärldens utmaningar?

Arbetet genomfördes under en heldag i mars och dokumentationen sammanställdes och bearbetades sedan av projektgruppen. I workshopen deltog cirka 50 förtroendevalda från de båda kommunerna samt ett antal förvaltningschefer inklusive de båda kommuncheferna. Resultatet av gruppens arbete presenteras i denna rapport som innehåller en sammanställning av arbetet vid workshopen. I bilagan finns allt material från workshopen dokumenterat.

Hur använda denna rapport?

Erfarenheter visar att en organisation får ut mest av sin omvärldsanalys om man väljer ut några få trender och jobbar fokuserat med dem, deras konsekvenser, hot och möjligheter. Man kan t.ex. välja ut tre eller fyra av trenderna nedan, komplettera konsekvenser, hot och möjligheter och identifiera vad som verkligen har betydelse för det egna ansvarsområdet. När man gjort det man kan inom detta område kan man välja ut två till tre nya trender att jobba med på samma sätt.

I samband med presentationerna av resultaten för våra båda kommuner lämnades även följande förslag hur rapporter kan användas.

¹ I en komplett omvärldsanalys ingår även att belägga sina trender med fakta i form av statistik etc. Denna gång rymdes detta inte inom de uppsatta ramarna.

Vad kan KS/KF göra?

- Diskutera igenom trenderna och gärna lyfta fram de fem trender som ni gemensamt tycker är allra viktigast.
- Prova alla större beslut mot dessa prioriterade trender: Hjälper oss detta beslut att möta dessa trender?
- Identifiera områden som kommunen behöver utveckla. Spåna idéer! Peka ut ansvariga!
- Diskutera igenom hot och möjligheter. Hur möter vi hoten? Hur tar vi vara på möjligheterna?
- Diskutera igenom styrkor och svagheter. Hur motverkar vi våra svagheter? Hur tar vi ännu bättre vara på våra styrkor?
- Diskutera igenom de idéer som kom upp. Någon vi kan använda? Har vi fler idéer?

Vad kan nämnder/förvaltningar göra?

- Värdera vilka trender som påverkar det egna området allra mest.
- Utvärdera – inför alla stora beslut stämma av hur väl beslutet hjälper till att möta trenderna (hot, möjligheter).
- Arbeta med att minska svagheter.
- Arbeta med att dra största möjliga nytta av styrkorna.
- Arbeta med idéer till hur trender, hot och möjligheter kan mötas, hur styrkor kan användas, hur svagheter kan åtgärdas.
- Dessutom kan materialet användas vid:
 - Riskanalyser
 - Bevakningsområden
 - Planarbete
 - Etc.

Vad kan partigrupperna göra?

- Använda trender, hot, möjligheter, styrkor, svagheter för att ta fram idéer till politiska förslag.
- Kritiskt granska om de andra partiernas förslag är förankrade i omvärldsanalysen.
- Identifiera områden som är/kommer att bli kritiska för vår kommun och komma med förslag till åtgärder.

Det som avgör vilken nytta man har av en omvärldsanalys är i vilken mån man använder den i det konkreta besluts- och planeringsarbetet samt hur man håller den levande i de interna och externa diskussionerna (t.ex. med företagare och medborgare). Det finns därför goda skäl att lägga en del resurser på att se till att omvärldsanalysen görs tillgänglig och sprids både internt och externt samt att man skapar tillfällen för samtal om trender, konsekvenser, hot och möjligheter. Inte minst viktigt är det att hålla en levande dialog om hur vi bäst gensvarar på våra kommuns framtida utmaningar.

När behöver omvärldsanalysen göras om?

Tvärt emot vad man kan tro så är de flesta organisationers erfarenhet att en välgjord omvärldsanalys har en förvånansvärt lång hållbarhet. En rimlig ambitionsnivå för mindre kommuner, som Herrljunga och Vårgårda, är att göra en mindre uppdatering vart eller vart annat år och en större vart fjärde till vart femte år.

Ansvariga för workshopen och sammanställningen

I projektgruppen som ansvarade för workshopen och arbetet med att sammanställa resultatet är Elin Hjalmarsson, Vårgårda kommun, Kristina Johansson och Per Florén, Fokus Herrljunga AB.

Historiska händelser

Följande historiska händelser menade de närvarande har haft stor påverkan på utvecklingen i våra båda kommuner.

1990-talet

- Sverige gick med i EU (1995)
- Flyktingström till följd av kriget, i f.d. Jugoslavien.
- Konkurrens från andra länder i form av billiga varor och tjänster [ökar?]
- Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade – LSS (1993)
- Ädelreformen (1992)
- Psykiatrireformen (1995)
- Kommunalisering av skolan (1991)
- Ökad arbetslöshet
- Finanskris/ekonomiskskris (1990-1994)
- Utveckling och utbyggnad av IT (i slutet av 1990-talet)
- Västra Götalandsregionen bildades
- Sjuhärads kommunalförbund bildades
- Herrljunga-Vårgårda samverkar om Tumbergstippen
- Sundlergymnasiet och Kunskapskällan byggdes (1997 och 1999)
- Tågen stannar åter i Vårgårda (1997)

2000-talet

- Snabb och bred IT-utveckling med t.ex. ökad IT-handel [e-handel/distanshandel?], sociala medier, etc.
- Kraftig ökning av mobiltelefoner och smartphones i samhället
- Utökad etablering av vindkraft.
- Ungdomsarbetslösheten ökade på 2000-talet
- Ökade flyktingströmmar
- Arbetsmarknaden ändrades – få okvalificerade jobb.
- Befolkningen åldrades
- Förändringar av jordbruket [ökad stordrift?]
- Fiberutbyggnad
- Ökad miljömedvetenhet
- Bostadsbubbla [ökade priser på boende?]
- Vårdval infördes
- Fritt gymnasieval
- Ökad pendling
- Kommunens Vål kom in i politiken i Herrljunga
- Polisstationen i Herrljunga lades ned.
- Cykeltävlingarna i Vårgårda fick världscupsstatus

2010-talet

- Antalet ensamkommande barn ökar.

- Behörighet och legitimationskrav införs för lärare.
- E20 – beslut om utbyggnad.
- Ökad invandring
- Ekologisk livsstilsförändring
- Fiberutbyggnad
- Valfrihet i hemtjänsten.
- Utökat kommunsamarbete Herrljunga- Vårgårda i och med servicenämnderna
- Sverigedemokraternas inträde i kommunpolitiken
- Autolivs satsning i Vårgårda
- Efterfrågan på lägenheter [ökar?]
- Tångabranden i Vårgårda
- Ny kommunal organisation [vilken?] påverkar demokratin.
- Alivar (Alingsås- Vårgårdas räddningstjänstförbund)
- Politisk osäkerhet i Herrljunga
- Tångabadet anläggs i Vårgårda under 2014

Trender

Trender är förändringar i omvärlden som vi på goda grunder har anledning tro kommer att forma utvecklingen under de kommande åren, i vårt fall fram till år 2020. Bakom varje trend finns en eller flera drivkrafter som ger trenden dess fart och kraft. Varje trend får också ett antal konsekvenser som i sin tur kan innebära såväl hot som möjligheter för våra båda kommuner. Man kan tänka sig trender som stora stenar som kommit i rullning ned för en bergssida. Vi står längre ner på samma berg och spanar uppåt för att förstå vad som kan komma att hända och vad vi bör vara beredda på. Konsekvenser är då alla de effekter som stenarna för med sig under sin väg ned för berget.

De tio viktigaste trenderna

Trenderna som redovisas nedan är sammanställningar av ett antal olika gruppers trender, drivkrafter, konsekvenser samt hot och möjligheter. Trender som flera grupper har föreslagit kommer högre upp i listan, liksom trender som fick många ”dutt-röster”. Det fullständiga materialet inklusive ”dutt-röster” finns dokumenterat i en särskild fristående bilaga för den som vill studera materialet djupare.

Erfarenheten visar att en organisation inte kan hantera mer än 7-10 trender varför vi här i första hand vill lyfta fram de tio trender som fick högst prioritering.

1. Ökade krav på (effektivare) integration (41p)²

Under de senaste åren har kraven på att integrationen ska fungera effektivare blivit allt starkare. Flyktingar och andra som kommit till vårt land behöver både för sin egen skull och för samhällets skull snabbare komma i arbete och integreras i vårt samhälle.

Drivkrafter

Den ökande tillströmningen av flyktingar från flera av världens oroshärddar, t.ex. Syrien, Somalia och Eritrea gör att mer fokus måste läggas på att integrera de nyanlända.

Ökad kritik mot att integrationen inte fungerar tillräckligt effektivt idag. Det tar t.ex. för lång tid att validera utbildningar och yrkeskunskaper för nyinflyttade. SFI har kritiserats för att erbjuda alla, såväl akademiker och analfabeter, samma utbildning vilket leder till ineffektiv utbildning.

² Poängen är summan av antalet ”duttar” och antalet grupper som angivit en näraliggande trend. Varje ”dutt” och varje omnämnande ger 1 poäng.

En grundläggande drivkraft är globaliseringen som leder till att det går att resa över hela jorden, att människor i Somalia och Eritrea känner till att det finns länder att fly till.

Laglösheten i länder som Libyen och på Sinai gör att människosmugglare har lätt att organisera storskaliga verksamheter.

Konsekvenser

Nya krav på SFI med olika utbildningar för människor med olika bakgrund, kurser kvällstid etc.

Ökat ifrågasättande av den svenska invandrings-/flyktingpolitiken.

Ökade krav på kommunernas arbete med integration, inklusive omhändertagande av ensamkommande flyktingbarn, leder till ökade utmaningar för skolan, boendeförsörjningen, sysselsättning etc.

Möjligheter

- Lyckad integration leder till ökad tillgång till kvalificerad arbetskraft, rikare samhällsliv, ökade skatteinkomster, ökade internationella kontakter, etc.
- Effektiv kompetenshantering (skola, validering, arbetsprövning, arbetsförmedling etc.) kan korta tiden nyanlända tvingas gå utan arbete avsevärt.

Hot

- Misslyckad integration riskerar leda till ökade kommunala kostnader, sociala problem och spänningar, ökad främlingsfientlighet och rasism. Dessutom tenderar länder som "stänger ute" omvärlden att få svårare att förnya sig varvid de egna ungdomarna söker sig utomlands (se t.ex. utvecklingen i Finland).
- Om vi inte lyckas bygga nya bostäder kan inflyttningen leda till bostadsbrist.

2. Ökade krav på ett mer hållbart samhälle (38p)

Dagens användning av energi, råvaror och mark är inte långsiktigt hållbar. För att våra barn och barnbarn ska ha en jord att leva på och av krävs förändring i en mer hållbar riktning. En viktig fråga är de klimatförändringar som orsakas av de ökande utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser. För att komma till rätta med dessa problem är det nödvändigt att bl. a. hitta lösningar på transporter och energiproduktion. Det finns också en ökande vilja att minska antalet kemikalier som vi använder i samhället och som vi som människor utsätts för (t.ex. bromerade flammskyddsmedel, mjukgörare, hormonstörande ämnen etc.).

(Idag används också begreppet "resiliens" som kanske kan översättas med motståndskraft, tålighet eller robusthet.)

Drivkrafter

Allt fler exempel på förändrat väder t.ex. orkaner, tyfoner, skyfall och förändrat klimat (onormal torka och nederbörd, krympande glaciärer, årstiderna börjar och slutar tidigare/senare än tidigare etc.) sätter fokus på klimatfrågan.

Allt fler varningar för olika kemikalier och hur dessa påverkar både oss själv och resten av växt- och djurlivet på vår planet.

Allt fler vill köpa ”naturlig” mat. Flera butiker har idag enbart obesprutade bananer, de tidigare allennarådande besprutade bananerna är borta.

Konsekvenser

Att komma till rätta med klimatfrågan är en stor utmaning och ställer krav på åtgärder inom en mängd olika områden, transporter, uppvärmning, tillverkning etc. Allt tyder på att antalet regleringar kommer att öka samtidigt som existerande regler kan förväntas skärpas.

Upprepade försök görs, och kommer att göras, för att komma överens internationellt om hur klimatpåverkande gaser ska kunna begränsas.

Konsumentkraven kan förväntas öka, både på privat konsumtion och på de tjänster och varor som kommunerna tillhandahåller.

Flera av våra viktiga råvaror riskerar att ”ta slut” (egentligen bli så utspridda/utspädda att de är svåra att utvinna).

Möjligheter

- Framgångsrikt miljö-/klimatarbete inom kommunen ger positiva signaler både till invånare, personal, företag och omvärld och kan vara en positiv kraft i att bygga kommunens ”rykte” eller ”namn” (eller ”varumärke” om man så vill).
- Energibesparing i kommunen leder till sänkta kostnader och samtidigt minskad miljöpåverkan.
- Att erbjuda mat som är fri från onödiga tillsatser, är lokalt producerad och ”klimatsmart” stärker kommunens ”namn”.
- Att möta de ökade miljökraven genom ökad samverkan med andra kommuner, både vad gäller kompetens och genomförande.

Hot

- Förändrat klimat kan innebära ökad nederbörd, översvämningar, ras etc. och därmed ställa krav på förändrad samhällsplanering.
- Förändrat klimat kan innebära nya sjukdomar, skadeinsekter etc. som kan hota både vår egen hälsa och några av dagens livsmedelsproducenter.
- Flera av våra kommuners verksamheter kan beröras av förändrade vattenflöden, medeltemperaturer etc.
- Flera av våra kommunala planer kan komma att behöva skrivas om eller justeras för att leva upp till de nya förutsättningarna.

3. Allt svårare att rekrytera rätt kompetens (33p)

Industrin har, liksom vården, svårt att locka ungdomar. Många kommuner, inte minst de utanför våra storstäder, har svårt att rekrytera t.ex. tjänstemän med specialkompetens och/eller chefserfarenhet, dessutom stannar många endast en kortare tid. Flera företag vänder sig utomlands för att få tag i rätt kompetens.

Drivkrafter

Ökad specialisering leder till att behovet av smal men djup kompetens ökar. Ökade krav på specifik utbildning/kompetens/legitimation, t.ex. lärare, minskar möjligheterna att hitta kompromisslösningar.

De allt snabbare förändringarna (t.ex. Ericsons i dagarna omskrivna övergång från hårdvara till mjukvara) inom företag och förvaltning gör att gamla kompetenser inte längre efterfrågas medan nya kompetenser, framför allt om kompetensen ska vara kombinerad med erfarenheter, inte hinner växa fram snabbt nog.

Utbildningssystemet har idag inte till uppgift att utbilda efter arbetsmarknadens behov utan efter de tilltänkta elevernas önskemål. Detta leder till att problemen att få fram rätt kompetens blir allt större.

Minskande barnkullar minskar tillgången på nyutbildade med aktuell kompetens.

Med 40-talisterna uttåg från arbetsmarknaden försvinner en hel del erfarenheter och kunskaper, inte minst inom teknik och naturvetenskap.

Allt fler yrken/arbetsplatser ställer, med rätt eller orätt, krav på akademiska kunskaper (högskola, universitet etc.). Många som läser på högskola flyttar till större städer och många stannar där vilket gör att tillgången på kompetens lokalt minskar utanför storstaden.

Konsekvenser

Vi har samtidigt en högre arbetslöshet och ett allt större problem med att företagen inte kan växa/utvecklas tillräckligt inom vårt lands gränser.

Många mindre företag och kommuner har svårt att få tag i de kompetenser som de behöver.

Kraven på skola och yrkesvägledning ökar. På gymnasiet ökar t.ex. kraven på olika specialprogram för att möta näringslivets behov.

Möjligheter

- Förbättrad information till elever om gymnasieval kan både minska arbetslösheten och öka tillgången på t.ex. vårdpersonal och industriarbetskraft. Genom att under hela skoltiden väcka intresse för industri/vård och liknande bristyrken kan förändra tillgången och motivera eleverna att söka sig till utbildningar som leder till jobb.

- Ett genomtänkt mottagande av nyanlända kan öka tillgången på vissa kompetenser.
- Bättre gymnasielinjer och bättre samarbete med högskola/universitet kan öka tillgången på rätt kompetens.

Hot

- Bristande tillgång till kompetens kan leda till företag flyttar från kommunen/landet.
- Bristande tillgång till kompetens kan leda att kommunen inte kan fullgöra sin uppgift.
- Om vi inte hittar sätt att få högskoleutbildade att flytta hit/tillbaka kan vi få svårt att möta företagens och kommunens behov av kompetens.
- Om vi inte lyckas skapa attraktiva boenden som får folk med eftersökt kompetens att flytta till våra kommuner kommer dessa, i bästa fall, att pendla in och vi kommer att gå miste om deras skatteintäkter.

4. Allt fler äldre – minskad andel yngre (33p)

Fler och fler människor uppnår riktigt höga åldrar. Den stora gruppen född på 40-talet lämnar nu arbetslivet till allt större del (även om ett antal fortsätter arbeta efter uppnådda 65 år). Samtidigt minskar andelen barn och unga, dels därför att färre föds, dels därför att unga familjer i barnafödande åldrar ofta bor i/har flyttat till storstadsområdena.

Drivkrafter

40-talisterna lämnar arbetslivet.

Människor lever allt längre pga. bättre sjukvård, mindre slitsamt arbete, bättre tillgång till mat etc.

Allt fler par väntar med att skaffa barn tills karriären är stabilt etablerad. Senare förstabarn leder till att man hinner med färre barn. Fler kvinnor yrkesarbetar och förväntar sig att kunna satsa på karriären vilket leder till det är svårt att ha flera barn.

Omflyttningen av ungdomar in mot storstäderna förstärker utmaningarna i mindre kommuner utanför storstadsområdena. En orsak bakom detta är att allt fler behöver/vill studera på högskola/universitetet.

Konsekvenser

Minskade barnkullar, minskat behov av förskola/utbildning men också färre unga som kommer ut på arbetsmarknaden.

Ökade grupper som passerat pensionen ställer krav på pensionssystemet.

Det är i dagsläget oklart hur vårdbehovet för den ökande gruppen äldre kommer att utvecklas. En skola säger att vårdbehovet kommer att öka, andra att det bara för-

skjuts till högre åldrar medan ytterligare andra håller med om att de vårdkrävande åren förskjuts framåt (men är lika många som tidigare) men att dessa sista vårdkrävande år ändå är dyrare eftersom vården idag är mer komplex och krävande.

Möjligheter

- Arbeta med att locka tillbaka unga vuxna från storstaden.
- Dra nytta av alla unga pensionärers kompetens, engagemang och tillgång på tid i samhället och föreningslivet.
- Att använda modern teknik för att hantera det ökande vårdbehovet (om det skulle finnas).
- För att göra det möjligt för äldre arbetskraft att vara kvar i arbetslivet skulle t.ex. 6-timmars arbetsdag vara en möjlighet.
- Kanske kan de (eventuellt) ökande kostnaderna för äldre kompenseras av ökade statsbidrag?
- Fler privata aktörer i vård och omsorg.

Hot

- Ökade krav från nya generationer pensionärer (40-talister) på samhället/kommunen.
- Ett samhälle med för få ungdomar blir idémässigt stelt och okreativt.

5. Ökade krav på den politiska processens effektivitet (26p)

Kraven på det politiska arbetet ökar. Snabbare beslut krävs i allt svårare och mer komplexa frågor. Fler och fler ansvarsområden delegeras till kommunerna att ta beslut om samtidigt som allt fler aspekter ska vägas in i besluten såsom hållbarhet, miljö, energi, klimat, jämställdhet etc. Europeiskt och internationellt samarbete påverkar också förutsättningarna för den politiska processen i Sverige och i våra kommuner.

Drivkrafter

Ökad konkurrens med andra länder. Ökat tempo inom näringslivet. Ett allt mer sammankopplat och komplext samhälle som ställer krav på olika aspekter skall vägas in. Ökad internationell reglering, inte minst från EU men också genom internationella avtal.

Konsekvenser

Ökade krav på sammanslagning av kommuner (i syfte att skapa större och mer bärkraftiga enheter).

Ökade krav på samverkan mellan kommuner.

Ökade krav på kompetens bland beslutfattande politiker.

Möjligheter

- Den kommun som lyckas med sina samarbeten kan vinna både kompetens och snabbhet i sina beslut.

Hot

- Om kommunen inte lyckas blir kompetentare och snabbare finns risken om påtvingade kommunsammanslagningar.
- Ökade kostnader kan leda till ökade kommunalskatter.

6. Ökat beroende av den internationella ekonomins utveckling (19p)

Utvecklingen i Sverige, Västra Götaland och våra kommuner är allt mer sammankopplad med utvecklingen i resten av världen. Ekonomisk osäkerhet i Europa, USA eller Asien drabbar företagen lokalt. Näringslivet struktureras om, enklare monteringsarbeten flyttas ut och kvar blir (i bästa fall) mer kvalificerade jobb.

Drivkrafter

Osäkerheten inom Euro-området, inte minst Grekland, leder till dämpad konjunktur och därmed svagare efterfrågan.

Ökad handel och allt större andel utlandsägande bland företagen leder till att både positiva och negativa konjunkturer sprider sig även till oss.

Allt större arbetsdelning (varje enhet gör allt mindre och mindre del av slutprodukten) leder till att allt fler företag är inblandade i den färdiga produkten. Beroendet av vad som händer på andra håll i Europa och världen ökar.

Allt fler produkter produceras för att säljas på världsmarknaden (bland annat för att vinna skalfördelar). Om ett antal länder har svag efterfrågan märks detta i den totala efterfrågan.

Konsekvenser

Både företag och offentlig sektor blir allt mer beroende av utvecklingen i omvärlden. När vi som nu har en svag konjunktur och mörka orosmoln över framför allt södra Europa så blir utvecklingen även här dystrare.

Konkurrensen om ekonomisk tillväxt och ekonomiska investeringar ökar. Alla försöker locka med bästa möjliga investeringsförutsättningar. (T.ex. sänkningar av företagsskatt i flera länder under senare år.) Alternativet till att etablera sig eller växa här är att göra det någon annan stans i världen.

Möjligheter

- Värna om det som vi här i våra kommuner är riktigt bra på, t.ex. vissa företag, branscher etc.

- Säkerställa att vi har en administration som i allt högre omfattning präglas av snabbhet, effektivitet och rättssäker hantering för att underlätta och skapa goda förutsättningar för investeringar och etableringar.
- Ökad konkurrens kan mötas med ökat samarbete lokalt, regionalt och nationellt.

Hot

- Företagen i våra båda kommuner ägs till stor del av aktörer långt utanför våra gränser som inte är beredda att ta några "lokala hänsyn" eller att vara med och satsa för att utveckla "bygden".
- En utveckling som vi själva inte kan påverka kan få stora konsekvenser, t.ex. om Grekland lämnar Euron. Vi behöver ha en förmåga att hantera effekter av internationella kriser.
- Konkurrensen från låglöneländer sätter press på lönerna här i vårt land.

7. Ökad oro för krig och konflikt i närområdet (18p)

Rysslands annektering av Krim och krig med Ukraina tillsammans med IS krig i Syrien och Irak har ökat oron för att krig, terror och konflikt kan drabba även vårt närområde. Kanske bidrar även det stora antalet skjutningar i storstäder i närheten till att oron ökar.

Drivkrafter

Den nuvarande ryska regeringens och presidentens uttalade ambition att skapa en ny stormakt som sträcker sig utanför gränserna för dagens Ryssland. Till detta kommer deras berättigade oro för en ekonomisk utveckling som går baklänges (med tillhörande risk för folkliga protester) som kan göra att regimen väljer att angripa mål utanför landets nuvarande gränser.

Det maktvakuum som uppstått under inbördeskrigen i Syrien och Irak där extrema grupper kunnat bygga upp en oväntat stark krigsmakt och början till en "islamistisk stat".

Konsekvenser

- Ökat fokus på försvarsförmåga och beredskap i Sverige och många andra länder inom räckhåll för Ryssland. Förslag att åter ha fast trupp på Gotland. Ökade anslag till försvarsmakten.
- Rädsla för att hemvändande IS-krigare kommer att agera på hemmaplan.

Hot

- Utökad verksamhet på Remmene skjutfält.
- Mer pengar till försvar kan leda till mindre pengar till kommunerna.

8. IT allt större del av vår vardag (14p)

Datorer, smarta telefoner, uppkopplade maskiner, bilar och apparater blir allt vanligare, inte bara i företagens värld utan även i offentlig sektor och på fritiden.

Drivkrafter

Den allt snabbare, billigare, mindre, lättare och mindre energiförbrukande tekniken med datorer, minnen, smarta mobiltelefoner etc.

Den allt snabbare och billigare datakommunikationen, både via fiber och mobilt.

Allt fler sätt att koppla datorer/telefoner till t.ex. var man befinner sig men också ökade möjligheter att mäta t.ex. puls och blodtryck med samma utrustning.

Den nya tekniken med 3D-skrivare som gör det möjligt att själv tillverka fysiska saker som tidigare endast kunde tillverkas i fabrik eller motsvarande.

Konsekvenser

Ökade krav på ny lagstiftning och nya regler för att hantera olika konsekvenser av teknikens spridning.

Ökade krav på kompetens både hos utvecklare, användare, beslutfattare och bland de som t.ex. ska arbeta med arbetsmiljöfrågor.

Ökade möjligheter att samordna och effektivisera t.ex. hemvård och andra arbetsuppgifter som är geografiskt utspridda. IT-stödd vård i hemmet kan ge stora möjligheter till god vård även utanför sjukhusen.

Kraven på fungerande digital infrastruktur ökar.

Möjligheter

- Öka användningen av IT i de kommunala verksamheterna för att öka kvalitet och stödja ett gott omhändertagande.
- Säkerställa att hela kommunen har tillgång till god IT-infrastruktur inklusive fiber och mobilt bredband för att underlätta för både boende och företagande.
- Ökat distansarbete, inte minst för de som har långt att pendla.

Hot

- Den som saknar god IT-infrastruktur hamnar på efterkälken.
- Den som inte förmår skaffa kompetens och använda tekniken riskerar stora nackdelar, inte minst vad gäller effektivitet och styrning.

9. Frågor om hälsa och ohälsa allt viktigare (11p)

Samtidigt som vi kanske aldrig har varit så upptagna av vår egen hälsa ökar den psykiska ohälsan allt mer, inte minst bland unga och bland unga kvinnor.

Drivkrafter

Den ökande betoningen av hälsa i olika former (mat, motion, livsstil etc.) drivs sannolikt på av vår önskan att ”få ut maximalt” av våra liv. Kraven på tillgänglighet i arbetslivet är också höga på många arbetsplatser. Fokuset har också flyttats från vår plats i en lång kedja av generationer till vår egen tid och vårt eget liv som vi hoppas ska bli så långt som möjligt.

Den ökande psykiska ohälsan, framför allt bland unga kvinnor, har fått flera olika förslag till förklaring.

Konsekvenser

Kraven på att stödja hälsosam livsstil ökar (mat, motion, cykelvägar, ...) och på många av dessa områden har kommunerna ett viktigt ansvar.

Belastningen på psykvården ökar när allt fler mår sämre trots att tillgången på psykofarmaka ökar.

Möjligheter

- Den som hittar fungerande sätt att arbeta med ungas psykiska ohälsa har mycket att vinna, både landsting och kommuner.
- Genom att skapa goda möjligheter för medborgarna att ta hand om sin hälsa kan sjukskrivningar och vårdbehov minska i kommunerna. Utmaningen är att hitta åtgärder som gör att de som idag inget gör börjar göra något – inte att ge ännu mer resurser till de som redan är (över-)aktiva, t.ex. kommunens främsta fotbollsspelare.

Hot

- Den ökande psykiska ohälsan kan bli både kostnadsbomb och ett stort lidande för de drabbade vilket i sin tur påverkar kraven på kommunens verksamhet.

10. Svårare för unga att få jobb (10p)

Unga får allt svårare att hitta jobb, framför allt de unga som inte hunnit/velat skaffa sig en användbar utbildning. Ungdomsarbetslösheten riskerar att leda till att allt fler fastnar i ekonomiskt och socialt utanförskap.

Drivkrafter

De enkla jobben har antingen flyttats till låglöneländer eller ersatts av maskiner (exempel: gräsklipparrobotar minskar tillgången till sommarjobb för unga).

De jobb som finns kräver antingen att man har möjlighet att jobba under stressiga omständigheter och på obekväma arbetstider, t.ex. McDonalds. Alla klarar inte denna typ av arbetsuppgifter.

Konsekvenser

Fler får vänta längre på att komma in på arbetsmarknaden, eller kommer inte in alls.

Alla vill anställa erfarna unga men ingen vill ge dem ett jobb så de kan få denna erfarenhet.

Möjligheter

- Den som hittar framgångsrika metoder att arbeta med ungdomsarbetslösheten har mycket att vinna.

Hot

- Om utanförskapet inte kan brytas riskerar vi att få en grupp av socialt och ekonomiskt utslagna som aldrig kommer in i vuxenlivet. Risken är då stor att dessa vänder sig till kriminalitet och extremism.

Styrkor och svagheter

Båda våra kommuner har ett antal styrkor och svagheter. De viktigaste som lyftes fram vid workshopen redovisas nedan.

Vårgårda

Styrkor Vårgårda

Nedanstående styrkor uppfattade gruppen var viktigast för Vårgårdas framtida utveckling.

Starkt näringslivsklimat (38p)

Vårgårdas näringsliv har ett antal framgångsrika företag och ett gott samarbetsklimat mellan företagen.

God infrastruktur – E20 och Västra stambanan (31p)

Vårgårdas läge utefter E20 ger goda möjligheter för både logistik och ”skyltläge”. Västra stambanan ger tillgång till både lokal- och regionaltåg.

Effektiv kommunal organisation (24p)

Kommunens förvaltningsorganisation fungerar väl och kommunen har korta beslutsvägar. Det politiska klimatet är konstruktivt.

Rikt fritidsliv och flera bra kommunala anläggningar (18p)

I kommunen finns flera bra idrottsanläggningar och andra lokaler till stöd för ett rikt fritidsliv. Till detta kommer ett aktivt föreningsliv med t.ex. cykeltävlingar och naturfotomässor som väcker extra uppmärksamhet.

Vacker natur och en levande landsbygd (11p)

Kommunen präglas av en vacker natur och en levande landsbygd med både boende och företagande.

Närhet till Göteborg (9p)

Närheten till Göteborg ger våra kommuninvånare möjlighet att ta del av både jobb och kulturliv i vår närmaste storstad. Närheten gör det också möjligt att pendla in kompetens som inte finns i kommunen.

Skolan utvecklas i positiv riktning (8p)

Från att ha varit en av vår kommuns svaga punkter håller skolan nu på att bli riktigt bra.

Tånga med hall, camping etc. (7p)

Hela anläggningen med hallen, campingen, badet etc. är en tillgång både för besökare utifrån och för de som bor i kommunen.

En komplett tätort (6p)

Kommunen har, fast den är liten, ett fungerande centrum med tillgång till butiker, service etc.

Positiva och framtidsinriktade människor (5p)

Människorna i kommunen är utvecklingsinriktade och visionära och har framtidsstro.

Svagheter Vårgårda

Följande punkter lyfte gruppen fram som Vårgårdas svagheter:

Kommunal organisation med svagheter (30p)

Den kommunala organisationen i en liten kommun har alltid problem med att rekrytera kompetens och att få tillräckliga resurser för att jobba med de långsiktiga frågorna.

Kompetensbrist och för låg utbildningsnivå (19p)

Kommunens invånare har relativt låg utbildningsnivå. Problem finns med att rekrytera vissa kompetenser, t.ex. inom IT, vård och vissa lärare.

Svag stadskärna/för litet affärsutbud (17p)

Stadskärnan har för svagt affärsutbud och kan uppfattas som "ful" med för mycket parkeringsplatser och tomma ytor.

Svag kollektivtrafik (12p)

Tågen mot Göteborg skulle behöva gå oftare liksom övrig kollektivtrafik i hela kommunen. Till Borås, som är delregioncentrum, har kollektivtrafiken stora brister.

Otillräckligt med cykelbanor (10p)

Trots att Vårgårda kanske är allra mest känt för cykling så finns det brister när det gäller cykelbanorna i kommunen, både i centrum och ute i kommunen.

Bristande infrastruktur – vägar (10p)

E20 skulle behöva förbättras (vilket är på gång), men även övriga vägar skulle i många fall behöva åtgärdas.

Trafikverkets syn på buller och byggande (8p)

Trafikverkets regler för var och hur det kan byggas med hänsyn till hur mycket det bullrar lägger stora begränsningar när det gäller utvecklingen av tätorten.

För litet utbud för ungdomar (7p)

Det saknas aktiviteter för ungdomar att göra på fritiden. Nöjen, dans, bio och mötesplatser skulle behövas.

Svaga skolor (7p)

Vissa av våra skolor har dåligt rykte (Gullhögsskolan) medan andra har för litet elevunderlag (Sundler).

För få invånare – för gles kommun (5p)

Att vara en befolkningsmässigt liten och relativt glest befolkad kommun leder till problem i vissa fall.

Herrljunga

Styrkor Herrljunga

Nedanstående styrkor uppfattade gruppen var viktigast för Herrljunga framtida utveckling.

Bra järnvägsförbindelser (21p)

Herrljunga har goda järnvägsförbindelser framför allt med Göteborg men även med Borås/Vänersborg, Skövde, Jönköping och Stockholm. I kommunen finns dessutom totalt fyra järnvägsstationer som gör det möjligt att åka tåg även mer lokalt. Via järnvägen är det t.ex. möjligt att pendla till sex olika högskolor/universitet.

Bra lägen för (stationsnära) byggande (12p)

Herrljunga tätort har utmärkta ytor för nybyggnation av stationsnära boenden, framför allt för de som behöver/önskar nära till tåg och pendling.

Starkt ideellt engagemang (12p)

Kommunen har ett brett föreningsliv med många engagerade eldsjälar som driver såväl ungdoms- och kulturverksamhet som golfbanor, bygde- och hembygdsgräddor.

Starkt näringsliv (11p)

Herrljunga kommun har en hög andel företagsamma personer och dessutom hög andel gasellföretag och kommunen kommer ofta högt i olika rankningar av företagande och företagens tillväxt. Ett av kommunens företag bidrar dessutom till att göra kommunen välkänt i hela landet.

Attraktiv landsbygd (10p)

Kommunen präglas av en vacker, varierad och levande landsbygd där många byar fortfarande är befolkade och levande. Blandningen av sjö, skog och odlingslandskap uppfattas av många som mycket attraktivt.

Stark kommunal verksamhet närvarande i hela kommunen (9p)

Den kommunala verksamheten, med t.ex. skolor, finns tillgänglig i hela kommunen och litenheten ger närhet, personlighet och snabba kontaktvägar.

Samarbete med Vårgårda (6p)

Genom samarbetet med grannkommunen ökas möjligheten att möta framtidens krav.

Attraktivt centrum med Knallemarknad (6p)

Herrljunga tätort uppfattas som ett attraktivt centrum med levande butiker och service. Även knallemarknaden en gång i månaden bidrar.

Stark kommunal organisation (5p)

Tydliga visioner, en tydlig vilja att förbättra organisationen i kombination med en hygglig ekonomi ger stora möjligheter inför framtiden.

Positiv vi-känsla och trygghet (4p)

I kommunen finns en positiv vi-känsla och vardagen uppfattas oftast som trygg.

Närhet till storstaden (och flera större städer) (4p)

Herrljungas läge som järnvägsknut ger tillgång till framför allt Göteborg men även Stockholm och flera större städer i och utanför regionen.

Svagheter Herrljunga

Följande punkter lyfte gruppen fram som Herrljungas svagheter:

Intern politisk osämja, instabilitet och "bypolitik" (27p)

Kommunen har under flera år levt med politisk osämja och instabilitet, dels mellan olika partipolitiska grupperingar, dels mellan företrädare för olika geografiska områden dels mellan företrädare för tätort(-er) respektive landsbygd. Beslut kan uppfattas som fattade, inte för hela kommunens bästa, utan för att gynna en mindre grupps särintressen. Att mycket tid och kraft läggs på relativt små frågor innebär att kommunens stora utmaningar inte får tillräcklig uppmärksamhet och att man inte förmår fatta större strategiska beslut. Den politiska processen har även genererat negativa skrivelser i media.

Stora utmaningar i den kommunala verksamheten (20p)

Kommunen har stora utmaningar inom såväl kompetensförsörjning som finansiering. Personalens tillgång till karriärvägar och delaktighet i verksamheten uppfattas som otillräckliga.

Brist på bostäder (16p)

Redan idag är det svårt att få tag i bostad i Herrljunga. Kommunala bostadsbolaget har lång kö och antalet hus till försäljning är litet. Inte minst gäller detta bostäder för ungdomar.

Svårigheter att rekrytera rätt kompetens till kommun och företag (16p)

Utbildningsnivån i kommunen är relativt låg vilket leder till problem för både företag och kommun (jmf ovan) att rekrytera rätt kompetens. När man inte får tag i rätt kompetens leder detta till begränsningar i verksamheterna, ökade kostnader och i värsta fall att företag tvingas flytta från kommunen.

Liten gles kommun som drar mot många olika håll (9p)

Herrljunga är en kommun med relativt stor yta men med relativt litet antal invånare. Detta leder till gles befolkning, utspridd verksamhet och därmed högre kostnader för kommunen och svårare för t.ex. kollektivtrafik, handel och service att få tillräckligt kundunderlag. Till detta kommer att många handlar utanför kommunen och därmed minskar underlaget ytterligare. Det finns t.ex. inte heller någon tydlig gemensam dagstidning utan olika delar av kommunen väder sig mot olika håll (framför allt Alingsås/Vårgårda, Borås, Ulricehamn och Falköping samt kanske i vissa fall Vara/Vedum).

Brister i information om och marknadsföring av kommunen (7p)

Kommunens arbete med information och marknadsföring uppfattas som otillräckligt. Skyltning, information till medarbetare och samarbetspartners liksom marknadsföring av kommunen som bostadsort skulle alla behöva bli bättre.

Stora kommunala investeringsbehov (6p)

Flera av kommunens byggnader, för t.ex. undervisning och äldreomsorg, är i akut behov av åtgärder liksom stora delar av kommunens gatunät. Attraktivt trygghetsboende saknas. För att åtgärda detta krävs stora investeringar.

Svag vägnet (4p)

Hela vägnätet brister i kvalitet. Gods som transporteras skadas och pendling försvåras. Inte minst är vägarna 181 och 183 i akut behov av åtgärder.

Negativa förväntningar - rädsla för förändring (2p)

Bland kommunens invånare (kan ev. också syfta på kommunens personal) finns en känsla av en negativ utveckling och en rädsla för förändring

Hög andel äldre (1p)

Kommunen, har som många andra mindre kommuner utanför storstaden, en hög och växande andel äldre.

Brister i integrationen av nyanlända (1p)

Integrationen av nyanlända brister.

Idéer

Nedanstående idéer uppkom under arbetet med trender, styrkor och svagheter. Denna gång hann vi inte ägna speciellt mycket tid åt att fundera på idéer som skulle kunna möta de hot vi identifierat och som skulle kunna leda till att vi drar ännu bättre nytta av de möjligheter som omvärldsförändringarna för med sig. Här finns säkert mycket mer att jobba med.

(Idéerna redovisas så som de skrevs ner på idékortet.)

Utanförskap

Vara fadder åt en invandrarfamilj eller arbetslös.

Vinst: Tryggare samhälle, språket och bättre folkhälsa.

Arbetstidsförkortning

Göra försök med arbetstidsförkortning (inom äldre/hemtjänst till att börja med), följ Göteborgsprojektet och kolla andra ställen där det provats.

Vinst: Friskare personal, fler arbetstillfällen, attraktivare arbetsplats.

Företagsetableringar

Bättre förutsättningar för företag. Utbyggd IT. Bra kommunikationer i övrigt. Arbeta mer aktivt för att företag etablerar sig i kommunen.

Vinst: Fler företag, mer arbetstillfällen.

Ta vara på allas kompetens

Använda äldres erfarenheter och kompetenser. T.ex. bemannings/kompetenspool.

Vinst: Attraktivt för äldre, skapar mervärde.

Ökat byggande i kommunerna

Skapa fler attraktiva tomter, kortare handläggningstider, ändra regelverk (t.ex. bullerregler).

Vinst: Fler innevånare, öka skatteintäkterna, fler nöjda kommuninnevånare, attraktivare kommuner.

Tidiga insatser

Fånga upp barnen tidigt. Integrerande klasser. Stöd med extra resurser i låga åldrar. Riktade insatser mot vuxna.

Vinst: Åtgärda problemen i tid innan det är för sent.

Utveckla E-handel lokalt

Befintliga lokala butiker kan komplettera med E-handel – stimulera ingå som möjlighet i gymnasieprogram.

Vinst: Lokala butiker överlever.

Kommunsammanslagning minst 30 000 innevånare

För att säkerställa kommunal kompetens, service och kvalitet.

Vinst: Ekonomi, effektivisering, kompetens.

Fler samverkansområden

Öka och hitta fler samverkansområden mellan kommunerna inom t.ex. gymnasieskolan, myndighetsutövning, arbetsmarknadsavdelning m.m.

Vinst: Effektivisering och kompetenshöjning,

Ekonomi

Effektivisering genom hopslagning av verksamheter – sociala verksamhetsområden. Detta utifrån svårigheterna med rekrytering från båda kommunerna. Vinst: Större och starkare verksamheter, ej så sårbara – ger kostnadsminskningar på kort och lång sikt.

Samarbete regionalt, nationellt

Öka kontakterna regional och nationellt för att öka medvetenheten om vikten av att bygga ut infrastrukturen.

Vinst: Utbyggd infrastruktur.

Boendemiljö – nya trender för att få folk att flytta hit

Skapa attraktiva områden (planer etc.) för olika grupper och önskemål.

Vinst: Ökade skatteintäkter.

Ökade flyktingströmmar

Ger möjlighet till mångfald och hotet är rädsla. Ordna lokala mötesplatser med aktiviteter och fika m.m.

Vinst: Umgänge mellan grupper spontant!

Ökad integration

Fler mötesplatser t.ex. språkcaféer, aktivitet i skolan, olika dagar med teman t.ex. matkultur från olika länder.

Vinst: Ökad integration, minskad främlingsfientlighet.

Arbetslöshet

Jobba mer med validering och kompetensutveckling, när teknik utvecklas måste människor hänga med.

Vinst: Blir man av med ett jobb kan man få ett annat.

Flyktningmottagande – mentorskap/integration

Gamla medborgare – nya medborgare. Företagare/yrke – nya medborgare i föreningslivet i utbildning/skola.

Vinst: God, snabb och naturlig integration.

Satsning på ungdomar

Större satsning på ungdomar i skolan så att de får vägledning som leder till jobb i kommunen och inte kommer ut i arbetslöshet.

Vinst: Ungdomar stannar kvar i kommunen.

Marknadsför kommunen på stationsområdet

En levande IT-anslagstavla med aktuella händelser, lediga jobb, bostäder m.m.

Vinst: När ut till många människor.

Mediestyrt samhälle

Marknadsför och förbättra hemsidan så att den för alla kommunärenden, blir den ”objektiva” källan.

Vinst: öka förtroendet för demokratiarbetet.

Nya metoder i äldreomsorgen

Utveckla och använda ny teknik för att utföra äldreomsorg. Kamera i hemmet, larmfunktioner etc.

Vinst: Minskat behov av personal.

Extra föreningsbidrag för integrationsprojekt

Kommunen ger via föreningsbidrag stöd till de föreningar som vill genomföra integrationsprojekt.

Vinst: Bättre integration i civilsamhället.

Utbildning för framtida jobb

Ta reda på vad rätt utbildning är dvs. behovet. Ändra inställning till utbildning.

Vinst: Utbildningen motsvarar arbetsmarknadens behov.

Ungdomsarbetslöshet

Fler utbildningsinsatser.

Vinst: Motverka utanförskap, låg självkänsla m.m. för att åka konkurrenskraften.

Miljöfrågor (klimatförändringar)

Ökad utbildning i miljöfrågor genom t.ex. studiecirkel och arrangemang.

Vinst: Bättre miljömedvetenhet ger bättre miljö.

Rekrytering av personal

Process för att utbilda och validera nyanlända genom arbetsförmedling och försäkringskassa. VG-regionen åker ut och förhör sig om utbildningsbakgrunder.

Vinst: Större underlag på arbetsmarknaden, integration i samhället.

Rekrytering av personal

Engagera ungdomar i behov på arbetsmarknaden och i politiskt engagemang i kommunerna.

Vinst: Större underlag på arbetsmarknaden + färre arbetslösa.

Källsortering

Det ska vara lätt att göra rätt. De ska finnas ett incitament att göra rätt. En undervisningskampanj i skolan genomförs samtidigt. En generell kampanj till alla medborgare.

Vinst: Minskat avfall.

Rekrytering av kvalificerad personal

Motivera och informera om arbetsmarknad. För många ungdomar väljer av okunskap ”fel” utbildning.

Vinst: Ungdomar hamnar snabbt i arbete.

Marknadsföring vid E20

Skriv på skylten vid E20, t.ex. närproducerad, 100 % Biogas kan du tanka här.

Vinst: Positivt med Vårgårda! Fler som tankar här.

Tydlig organisation i socialförvaltningen

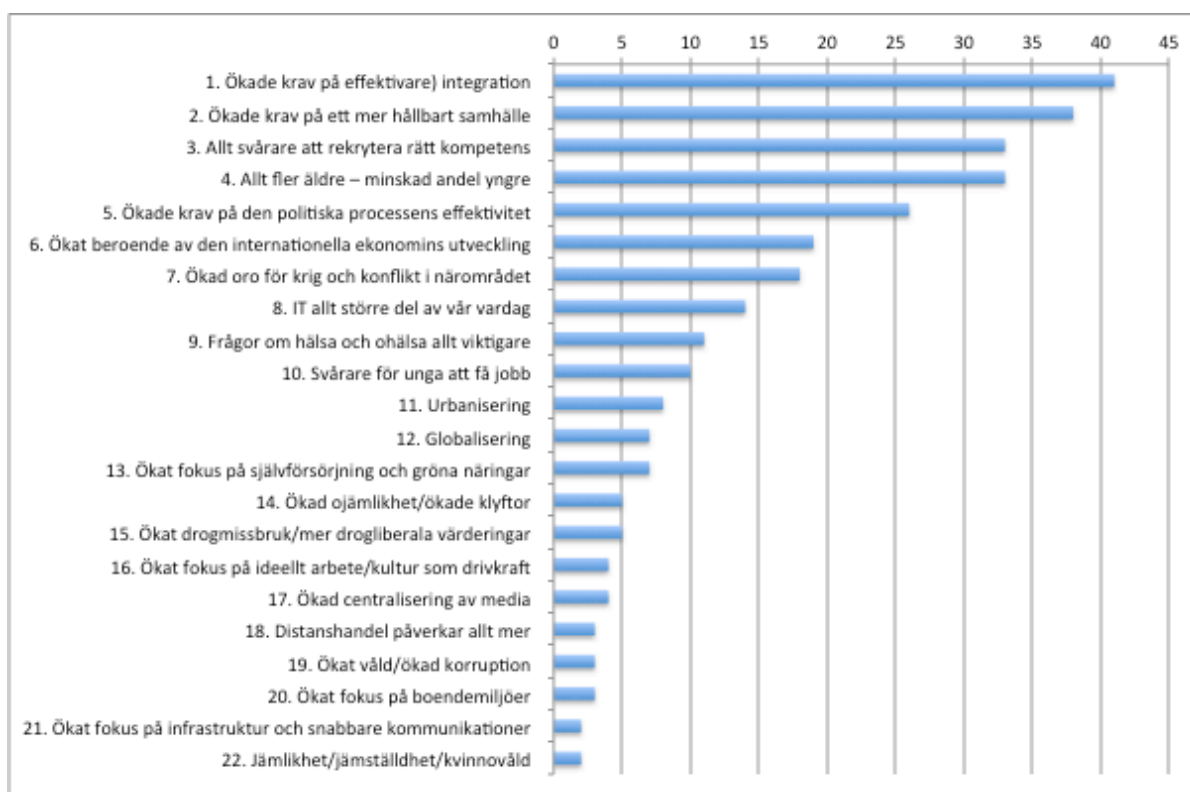
Behov av en tydlig organisation inom socialförvaltningen. Renodla grupperna. Rätt kompetens i verksamhetsområdena.

Vinst: Blir tydligt för personal och klienter/brukare med en tydlig organisation.

Bilaga

Trender med något mindre betydelse

När gruppen av förtroendevalda och tjänstemän prioriterade alla förslag till trender så fick nedanstående 12 trender svagare stöd än de tio trender som beskrivs ovan.

Figur 1. Antal poäng (omnämningen och "dutt"-röster) för samtliga omnämnda trender.

Nedanstående trender redovisas därför något ytligare än de tio första. Flera av trenderna nedan är nära kopplade till trenderna ovan. T.ex. är urbanisering och globalisering drivkrafter till flera av trenderna ovan.

11. Urbanisering (8p)

Allt större del av befolkning, allt fler företag och allt mer makt samlas i de största städerna. Inte minst unga flyttar från landsbygd, mindre orter och städer in till de större städerna. Både privata företag och offentlig sektor samlas allt mer i våra metropoler. Den politiska och ekonomiska makten samlas också i allt högre omfattning i centrum.

Drivkrafter

Drivkrafterna bakom urbaniseringen är omdebatterade. Det finns de som betonar att människor lockas av stadens utbud av nöjen och arbetstillfällen samt inte minst tillgången till högre utbildning. Andra betonar att makten, både den privata och den offentliga, med stöd av den nya tekniken, allt mer samlas i centrum och att människor tvingas följa med för att få del av denna makt och dessa pengar.

Konsekvenser

Eftersom det till stor del är de yngre som flyttar³ leder urbaniseringen till att demografin i området utanför storstäderna inte är långsiktigt hållbar. Brist på unga familjer leder till brist på nya invånare som på sikt leder till en accelererande brist på invånare i arbetsför ålder.

Storstadens dominans, när det gäller såväl media som högre utbildning leder till att hela debatten (diskursen) präglas av storstadens perspektiv och intresse. Storstaden målas upp som ”motor” och resten av landet som ”tärande” och ”bidragsberoende”.

Möjligheter

- Både Herrljunga och Vårgårda har stora möjligheter att dra nytta av att vi har en storstad, Göteborg, inom räckhåll (även om det för Herrljungas del är på gränsen idag). Våra kommuner kan arbeta med att underlätta pendling i båda riktningar, både för inpendling av kompetens och utpendling för de som bor i våra kommuner.

Hot

- Om vi inte lyckas hitta sätt att locka boende och kompetens från storstaden kommer vi att hamna i en ond cirkel med allt högre medelålder och allt mindre andel yrkesverksamma.

12. Globalisering (7p)

Globaliseringen handlar både om sänkta gränshinder och ökat inbördes beroende. Människor kan idag bekvämt röra sig över hela vårt klot. Produkter har idag ofta komponenter från 10-20 olika länder som tillsammans skapar det vi köper i butiken.

Drivkrafter

Internationell handel leder till ökat utbud, sänkta kostnader och ökade kontakter mellan länder och folk. Det finns pengar att tjäna för de företag som vill dra nytta

³ Påståendet att det framför allt är unga kvinnor som flyttar är överdrivet. Det finns en liten skillnad men det handlar mest om att kvinnor flyttar vid något yngre år än män. Samtidigt är det fler kvinnor än män som flyttar tillbaka senare i livet så till slut är skillnaderna mycket små.

av olika länders fördelar (kostnader, kompetenser, transportsystem etc.). Många av oss vill ut och resa, möta andra kulturer och uppleva andra länder och platser. Det finns förhoppningar om att internationellt samarbete ska leda till färre kriser och konflikter i framtiden.

Konsekvenser

Det ökande utbytet mellan världens länder har både positiva och negativa effekter. Genom resande, både privat och i jobbet, lär vi känna andra kulturer och språk. Vi får tillgång till fler och billigare produkter. Samtidigt utsätts våra lokala företag för konkurrens från hela världen vilket ibland leder till att arbetstillfällen flyttas till andra länder och världsdelar. Å andra sidan investerar andra länder i företag här i Sverige (i Herrljunga är t.ex. majoriteten av de största arbetsplatserna ägda av utländsk kapital från England, Österrike, Frankrike och Polen).

Möjligheter

- Om vi tar väl vara på de internationella investeringarna vi har i våra kommuner så kan dessa fortsätta att investera och trygga framtida verksamhet.
- Våra lokala företag kan, genom att bli bättre på export, stärka sin ställning och utöka sin marknad.
- Genom utbyte med andra länder och kontinenter kan vi både lära oss själva och bidra till en positiv utveckling i världen.

Hot

- Genom de allt snabbare kommunikationerna sprids sjukdomar allt snabbare över jorden.
- De ökande transporterna leder till ökad klimatpåverkan.
- Lokala företag som inte förmår möta den internationella konkurrensen riskerar att slås ut.

13. Ökat fokus på självförsörjning och gröna näringar (7p)

I spåren av klimathot, krigsrisk och internationella konflikter har diskussionen återigen väckts kring behovet av lokal matproduktion och självförsörjning vilket lett till ett nytt fokus på de gröna näringarna och därmed vikten av en levande landsbygd.

Drivkrafter

Hoten om krig och sjukdom som kan komma att begränsa möjligheterna att importera mat från andra länder och kontinenter.

Den ökande vikten av hälsa som leder krav på giftfri, lokal produktion.

Strävan efter minska klimatpåverkan leder till önskan att minska mattransporterna.

Konsekvenser

Nya kriterier, så som korta transporter, betonas vid upphandling av mat i kommunerna.

Det ökade intresse för att utveckla besöksnäringen på landsbygden kan ses som ett uttryck för att stärka företagandet på landsbygden.

Möjligheter

- Om självförsörjning blir en fråga som tas på allvar så kommer detta att påverka jordbruket, sannolikt i positiv riktning.
- Utveckling av besöksnäringen på landsbygden.

Hot

- Begränsningar i tillgången på drivmedel (framför allt diesel) kan få mycket stora effekter på det svenska jordbruket.

14. Ökad ojämlikhet/ökade klyftor (5p)

Början på 1980-talet var den mest jämställda perioden i Sverige och i flera andra västländer. Sedan dess har ojämlikheten ökat. Bland annat är det en mycket liten grupp som har lagt beslag på en allt större andel av löner och kapitaltillgångar.

Drivkrafter

Omdiskuterat.

Konsekvenser

Den ekonomiska makten samlas på allt färre händer.

Hot

- Mindre företag riskerar att slås ut inte därför att de är dåliga utan för att stora aktörer tvingar ut dem till förmån för sina egna, sämre, lösningar.

15. Ökat drogmissbruk/mer drogliberala värderingar (5p)

Droger har steg för steg blivit en allt mer accepterad del av vår kultur.

Drivkrafter

Alla som lever på att tillverka, transportera och sälja droger.

Media som speglar droger på ett positivt sätt.

Alla vi medborgare som inte tar avstånd tydligt nog.

Konsekvenser

Droganvändning leder till att kriminella nätverk får större makt och resurser. Användningen av droger leder till våld, misshandel, förstörelse etc. För de anhöriga blir skadan ofta förstörda relationer och förlorat förtroende. På arbetsplatser kan drogmisbruk leda till olyckor, arbetsskador etc.

Hot

- Att kriminella aktörer får större inflytande genom de pengar de tjänar på droghandel.

16. Ökat fokus på ideellt arbete/kultur som drivkraft (4p)

I takt med att hela den offentliga sektorn har fått allt större krav på sig att spara har allt större fokus riktats mot de möjligheter som det ideella arbetet innebär. Man har också lyft fram vikten av kultur som drivkraft i samhällsutvecklingen.

Drivkrafter

Drivkrafterna bakom ideellt arbete är förmodligen flera men gemenskap och meningsfullhet är några tunga kandidater.

Konsekvenser

Ideellt arbete leder å ena sidan till lägre kostnader men också till att det är svårare att planera, säkerställa kvalitet etc.

Möjligheter

- Använda ideella krafter där dessa har goda chanser att bidra.

Hot

- Att lägga fel eller för stora ansvar på personer och/eller organisationer som inte har förutsättningar att hantera dessa långsiktigt.

17. Ökad centralisering av media (4p)

De lokala medierna köps i allt större omfattning upp av större koncerner. Mediekoncerner som Bonniers, Schibsteds och Stampen äger allt större del av medieutbudet. Även internationellt äger en allt mindre grupp av medieföretag, t.ex. Rupert Murdoch's News Corporation, en allt större andel av internationella media och nyhetskanaler.

Drivkrafter

Fördelen med att arbeta storskaligt. Viljan att stärka sin ställning och säkra sitt företags framtid. De svåra förutsättningarna för många traditionella medier, inte minst när allt mer reklampengar försvinner till internationella Internet-företag som Google och Facebook.

Konsekvenser

Allt mer ensidigt perspektiv. (Sannolikt också mer politiserat som t.ex. Fox News i USA.)

Möjligheter

- Skapa förutsättningar för bra lokal nyhetsproduktion.

Hot

- En allt ensidigare och mer storstadsorienterad nyhetsrapportering.

18. Distanshandel påverkar allt mer (3p)

[Kan ingå som konsekvens under IT-trenden ovan]

När datorer och smarta telefoner blir allt mer vanliga och datanäten allt snabbare och säkrare och dessutom betal-lösningarna blir allt bättre så lockar e-handelns utbud allt mer.

Drivkrafter

Ny teknik. Nya och allt effektivare logistiksystem. Betal-lösningar för handel på nätet.

Konsekvenser

Lokal handel får allt större konkurrens.

Lokala aktörer kan komplettera med e-handel

Möjligheter

- Stärka lokal handel genom att denna även säljer på nätet.

Hot

- Att underlaget för lokal handel minskar därför att större och större andel av köpen sker på nätet.

19. Ökat våld/ökad korruption (3p)

[Ligger nära trenden om krig och konflikt ovan.]

Skjutningar i t.ex. Göteborg, Malmö och Borås uppmärksammas allt mer i medierna.

Korruptionsskandaler i t.ex. Göteborg gör att medvetenheten om att även Sverige kan drabbas av korruption och oegentligheter ökar.

Drivkrafter

Allt större tillgång på vapen, inte minst från före detta Balkan.

Den tidigare så viktiga moraliska kompassen och den kollegiala kontrollen har försvagats i de allt större organisationerna.

Konsekvenser

Kraven på att säkerställa att de offentliga besluten inte kan påverkas av korruption och egentlig påverkan ökar.

Möjligheter

- Arbeta med värderingsfrågor och rutiner för att försvåra korruption.

Hot

- Om någon av våra kommuner skulle ertappas med någon form av oegentlighet skulle detta drabba den kommunala verksamheten hårt.

20. Ökat fokus på boendemiljöer (3p)

Kraven på kvalitet och design ökar på alla boendemiljöer. Det duger inte längre med vad som helst. Framför allt nya boenden måste upplevas attraktiva.

Drivkrafter

Hemmet som en förlängning av jaget. Mitt hem visar vem jag är. Man jämför sig med hem som visas på teve, tidningar och andra medier.

Konsekvenser

Kraven på bostadsområden och nybyggnationer ökar.

Möjligheter

- Den som kan erbjuda bra boendeområden, vacker boendemiljö har stora chanser att locka till sig invånare.

Hot

- Fula boendemiljöer skrämmer bort invånare.

21. Ökat fokus på infrastruktur och snabbare kommunikationer (2p)

Snabbtåg, Götalandsbanan, Köpenhamn-Oslo-banan, upprustningen av Västra Stambanan etc. visar på det allt större intresset för hur vi ska kunna bygga en effektiv framtida infrastruktur. Även planerna för att bygga ut E20 och kraven på bättre vägar kan uppfattas som ett uttryck för samma trend.

Drivkrafter

Kraven på effektivare och mer förutsägbara kommunikationer för såväl gods som människor ökar. Marginalerna minskas för att spara pengar men då kan även mindre trafik hinder få stora konsekvenser.

Konsekvenser

Kan leda till ökade krav på kommunal medfinansiering av ny infrastruktur. Investeringar i central infrastruktur kan leda till att mindre lokala behov inte kan mötas.

Möjligheter

- Bättre och snabba transporter till framför allt Göteborg men även Stockholm och andra orter.

Hot

- Att det inte blir några pengar över till mindre, men för oss viktiga, infrastrukturprojekt (mindre vägar, cykelvägar, mindre järnvägar, mindre stationer etc.).

22. Jämlikhet/jämställdhet/kvinnovåld (2p)

Kraven på att både kvinnor och män ska ha samma möjligheter och rättigheter ökar. Protester mot kvinnovåld, och som man tycker felaktiga domslut i t.ex. våldtäktsmål, ökar. Även andra utsatta grupper/minoriteter kräver i allt större omfattning sin rätt.

Drivkrafter

Kvinnors allt starkare ställning. Ovilja att acceptera traditionella könsroller.

Konsekvenser

Kraven på att offentliga verksamheter verkar för jämställdhet/jämlikhet och agerar mot kvinnovåld ökar alltmer.

Möjligheter

- Ökad jämlikhet/jämställdhet samt minskat kvinnovåld bidrar till att invånarnas livskvalitet ökar.
- Genom att arbeta med frågor kring våld, jämställdhet och minoriteters rättigheter kan en kommun profilera sig och väcka uppmärksamhet.

Hot

- Den kommun som bara drar nytta av den halva tillgängliga kompetensen får självfallet svårare att hitta rätt personal vilket leder till att man tappar i utvecklingen och hamnar efter.
- Den kommun som inte förmår jobba med dessa frågor riskerar att hamna i medias ”skam-ljus”.